

SZLAK HISTORYCZNY „WYDARZENIA WOJENNE 1945 ROKU”

Pod koniec II wojny światowej najcięższe walki w regionie Odry i Warty pozostawiły po sobie widoczne po dziś dzień blizny. Zapraszamy na transgraniczny szlak historyczny śladami wydarzeń z wiosny 1945 roku.

31 stycznia 1945 r. pierwsze oddziały armii radzieckiej dotarły do Odry i tam się osadziły. Wzdłuż dzisiejszej rzeki granicznej doszło do ciężkich walk, które do końca kwietnia 1945 r. spowodowały niezliczone ofiary oraz poważne zniszczenia miast, wsi i infrastruktury.

Anklam

Miejsca na szlaku historycznym „Wydarzenia wojenne 1945” w sposób obrazowy przybliżają dramatyczne wydarzenia z końca II wojny światowej. Należą do nich dawne więzienia i obozy, takie jak więzienie Sonnenburg w Stońsku, obóz jeniecki Offflag IIC Woldenberg w Dobiegniewie, więzienie Wehrmachtu w Anklam czy obóz zewnętrzny getta Theresienstadt w Wulkow.

Miejsca takie jak Klessin, Kienitz, Kostrzyn nad Odrą, Santok czy Seelow reprezentują ponadto najcięższe zniszczenia i boje, które przyniosły ogromne straty w związku z ostatnią wielką ofensywą radziecką w kierunku Berlina. Nazistowskie Niemcy ostatecznie skapitulowały 8 maja 1945 r. w Berlinie-Karlshorst.

Szlak historyczny Odra-Warta 1945 przypomina wydarzenia z tamtych dni i umożliwia frapujące obserwacje z różnych perspektyw.

PARTNERZY PROJEKTU

Miasto Seelow (Lead Partner)
Küstriner Straße 61, 15306 Seelow
www.seelow.de

Gmina Stońsk
ul. Sikorskiego 15, 66-436 Stońsk
www.slonsk.pl

„Erinnerung verbindet” - „Pamięć łączy” w regionie nad Odrą i Wartą to polsko-niemiecka sieć transgranicznej turystyki edukacyjnej i turystyki pamięci. Pod przewodnictwem miasta Seelow marka turystyczna o tej samej nazwie łączy około 180 miejsc pamięci po obu stronach granicy, tworząc wieloperspektywny krajobraz pamięci. Odkryj wyjątkową historię regionu Odry i Warty.

WWW.PAMIEC-LACZY.EU

LIBERATION ROUTE EUROPE

Europejski kulturowy szlak wyzwolenia 1944-45

Liberation Route Europe to certyfikowany szlak kulturowy Rady Europy i projekt LRE Foundation. Szlak ten łączy ludzi, miejsca i wydarzenia w celu upamiętnienia wyzwolenia Europy spod okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej oraz refleksji nad długotrwałymi konsekwencjami i historią wojny z wykorzystaniem wielonarodowej i wieloaspektowej perspektywy. Dzięki setkom miejsc i historii w dziesięciu krajach europejskich szlak łączy najważniejsze regiony znajdujące się na drodze posuwania się wojsk koalicji antyhitlerowskiej w latach 1943-1945.

www.liberationroute.com

www.lre-poland.org

STOPKA REDAKCYJNA

Redakcja i skład:
ECCOFORT e.V., Albertinenstr. 1, 13086 Berlin, www.eccofort.eu

Zdjęcia: Map ©ECCOFORT e.V.; map background ©Printmaps.net/OSM Contributors; title and inside: ©Geschichts- und Heimatverein Gusow-Platkow e.V.

Projekt „Wspólna pamięć – 80. rocznica zakończenia II wojny światowej 2025” został dofinansowany z Funduszu Małych Projektów (FMP) 2021-2027 Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA w ramach Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027.

Podróż przez
wyjątkową historię
polsko-niemieckiego
pogranicza nad Odrą i Wartą

Szlak historyczny
„Wydarzenia wojenne
1945 roku”

MUZEUM STACJA HISTORII SEELOW (MARK)

Region. Wydarzenia. Ludzie.

Stacja Liberation Route Europe

www.pamiec-laczy.eu

MUZEUM STACJA HISTORII SEELOW (MARK)

Region. Wydarzenia. Ludzie.

Stacja Historii w Seelow dokumentuje za pomocą autentycznych eksponatów i szczegółów biograficznych obejmującą jedno pokolenie transformację regionu, umożliwiając żywy wgląd w jego burzliwą historię.

Koniec Republiki Weimarskiej w 1933 r. oznaczał początek dyktatury nazistowskiej. Narodowi socjaliści wywierali coraz większy wpływ na życie publiczne. Prześladowania dysydentów, represjonowanie przeciwników politycznych i włączanie młodzieży do struktur nazistowskich dominowały życie regionu.

Od połowy lat trzydziestych XX wieku coraz większą rolę w regionie odgrywały zbrojenia i praca przymusowa. Od 1939 r., wraz z wybuchem II wojny światowej, obraz regionu zmienił się dramatycznie. Przy udziale pracy robotników przymusowych i więźniów obozów koncentracyjnych gospodarka w regionie została przestawiona na produkcję wojenną, a wojskowe eszelony, transporty deportowanych i jeńców wojennych przemierzały kraj w obu kierunkach.

W drodze na Berlin wraz z Armią Czerwoną do regionu Odry i Warty dotarła cała niszczycielska siła wojny. Bitwa o wzgórza Seelow, jedna z ostatnich dużych bitew II wojny światowej, rozszalała się wokół Seelow i stanowiła decydujący moment na drodze do wyzwolenia spod nazistowskiej dyktatury.

Koniec II wojny światowej oznaczał kolejne dramatyczne zmiany dla regionu będącego częścią nowej radzieckiej strefy okupacyjnej. Przesunięcie Polski na zachód do granicy na Odrze i Nysie doprowadziło do wypędzenia i przymusowej migracji milionów ludzi, tworząc nową fizyczną granicę państwową i barierę językową. Konieczna była reorganizacja struktur politycznych i społecznych. Do dziś odczuwalne są wynikające z tego straty kulturowe.

Odbudowa zniszczonych miast i wsi oraz przeprowadzenie reformy rolnej, w ramach której duże majątki ziemskie zostały wywłaszczone i podzielone między rolników, trwale zmieniły strukturę gospodarczą regionu. Powstanie Niemieckiej Republiki Demokratycznej jako państwa socjalistycznego w 1949 r. przyniosło dalsze zmiany. Powstały rolnicze spółdzielnie produkcyjne (LPG), które zdominowały struktury gospodarki rolnej.

Budowa muru berlińskiego w 1961 roku tworzyła ważny symbol podziału Niemiec i Europy. Choć życie polityczne w NRD było zdeterminowane przez ustrój socjalistyczny, w regionie pozostały widoczne ślady historii - od zniszczeń wojennych po represję polityczne.

Dzisiaj region Odry i Warty jest miejscem pamięci, dialogu i przemian. Jako wieloperspektywiczny krajobraz pamięci ożywia dramatyczne wydarzenia XX wieku i opowiada o trudnej drodze od zniszczenia, podziału, wypędzenia i odbudowy do nowego początku po zakończeniu zimnej wojny.

Museum Geschichtsstation Seelow (Mark)
Am Bahnhof 3
15306 Seelow

Geschichts- und Heimatverein Gusow-Platow e.V.
www.geschichtsstation-seelow.de

